

Det Anarkistiska Biblioteket

Lönsystemet

René Chaughi

René Chaughi
Lönsystemet
1901

Tidningen Brand #12 1901

sv.anarchistlibraries.net

1901

I våra dagar är arbetet icke ett utbyte af tjänster, som nationalekonomerna söka göra troligt, utan den tjänst, som förrättas för en almosa.

Man säger: de rikas lyx ger de fattiga bröd. Det är ungefär som om man ville säga: deras kapriser, som ha stulit jorden för sig, gifva bröd åt dem, som blifvit bestulna.

Allt hvad som existerar, har ockuperats af en handfull människor. De, som ha blifvit utplundrade, äro tvungna att tiggande vända sig till sian röfvare. De uppsöka dem och säga: "Nådige herre, haf den innerliga godheten att gifva mig ett tillfälle att stilla min hunger. För detta vill jag anstränga mig till det yttersta för att sörja för edert välbefinnande. Hvad skall jag göra? Skall jag söndersåga bräder, gräfva kol, fodra edra hästar eller kläda af och på er? Min arbetskraft står till edert förfogande."

Och när den rövade så från tidiga morgonen till sena kvällen bemödat sig och ansträngt alla sina krafter, får han göra uppehåll och hans röfvare kastar några slantar till honom. Han tackar på det ödmjukaste och uppsöker sitt tarfliga läger för att sofva några timmar och nästa morgon åter börja samma existens.

Det är detta som vältalarne vid de politiska banketterna med ett glas champagne i hand kalla det ädla och befriande arbetet.

För mig är arbetet endast berättigadt då det är ett fritt utbyte af tjänster mellan jämställda. Men icke äro dessa att betrakta som jämställda: denne högmodige, elegant klädde man och denne ödmjuka, trasige man, som utan den rikes almosor skulle förhungra?

Man skall icke säga, att de fattiga ha sin förtjänst af de rikas utgifter, utan man måste säga, att samma människor, som tagit jorden i besittning, förhindra de öfriga att lefva och dessa hafva då intet annat val än att antingen arbeta åt de besittande eller hungra ihjäl.

Arbetslönen bestämmas af tillgång och efterfrågan. Men då tillgången är betydligt större än efterfrågan, så betala arbetsköparne åt arbetarne den möjligast minsta lön och arbetarne blifva tvungna att finna sig i de miserablaste förhållanden.

Det händer visserligen ibland, att då en arbetsköpare finner en arbetare, hvilken är intelligentare, dugligare och bättre utrustad än andra, så gifver han denne af egen drift en högre lön.

Men äfven häri visar sig lagen om tillgång och efterfrågan. Ty då en skicklig arbetare mången gång kan vara en sällsynthet, är det klart, att man lönar en dylik bättre för att få behålla honom. - Därvid skulle således lagen om tillgång och efterfrågan vara en god sak, i det att den gifve åt förtjänsten sin belöning!

Ingalunda. Det är icke riktigt, att den högre lön, arbetsgifvaren betalar till den "skicklige" arbetaren är beroende på hans duglighet. Det är snarare hans sällsynthet som betalas högre. I det fall, att alla arbetarne voro begåfvade på samma sätt och i stånd att alla gifva arbetsgifvaren hvad han begär ifråga om arbete, skulle lönen icke stiga med ett öre, och lönerna för dem, som i går betraktades som sällsyntheter, men icke äro det i dag, skulle sjunka ned till de öfrigas nivå. Det är klart, att i de flesta fall det icke är intelligensen och skickligheten hos den mera betalda arbetaren som belönas högre, utan hans förmåga att ställa sig in hos arbetsköparen och spela herre öfver sina kamrater. Han kan endast upprätthålla sin egen särställning genom att hålla sina kamrater i underdånighet. Det ligger i en på sådant sätt gynnad arbetares intresse att förhindra, det hans kamrater komma i samma ställning som han och han söker därför att trycka dem djupare ner. På det sättet blir han under förhållandenas tryck en fiende till och förtryckare af sina kamrater och häraf förklaras det hat och den brutalitet som i regeln kännetecknar uppkomlingar och förmän.

Skilnaden mellan det antika och modärna lönsystemet är det, att i forntiden *köpte* man slafvarne, nu *hyr* man dem.

Och det spelar en underordnad roll om slafveriet är på en månad, en vecka, en dag, en timme eller på ackord. Under den tid hyresmannen förhyrt musklerna, tillhöra dess arbete honom.

Af dessa skäl sträfva vi efter ett samhällsskick, under hvilket ingen kan tillegna sig den andres arbetskraft och i hvilket ingen kommer i frestelse att sälja sin arbetskraft för att kunna lefva.